

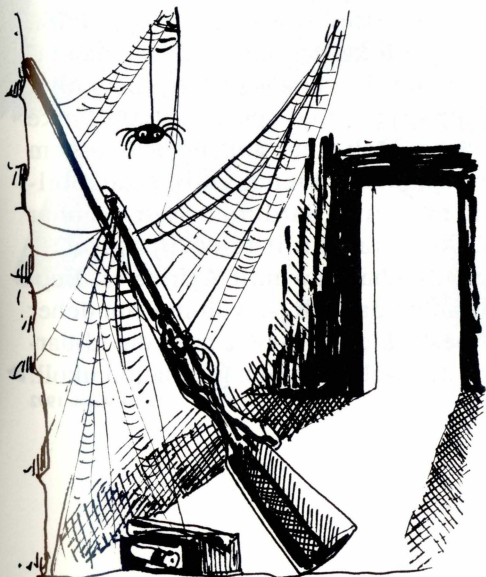
Jehlu l-Habs

Xi kaċċaturi Taljani kien ilhom numru ta' snin imorru fl-inhawi ta' Lot u tal-Garonne, u minn ġod-duriet jisparaw għall-alwett u tajr iehor tal-passa.

Dawn, li l-gost taghhom huwa li joqtlu l-ghasafar, kienu jużaw apparat elettroniku biex jiġbdu lejhom l-ghasafar. Huma ġew arrestati u wehlu xahar habs, multi kbar u barra minn hekk, wehlu wkoll tad-danni li ghamlu bl-imghax.

Meta dawk li l-gost taghhom huwa li joqtlu l-ghasafar jibdew ihabbtu wiċċhom mal-liġi b'dan il-mod, imbagħad inkunu nistghu nġhidu li l-ghasafar ikunu verament jistghu jitgawdex minn kulhadd.

L'Homme et l'Oiseau, Settembru 1991

It-Turkija u l-Harsien ta' l-ghasafar

Fl-ewwel ta' Mejju ta' l-1991, il-parlament Tork għadda liġijiet ġodda dwar il-kaċċa. Dawn il-liġijiet kien ilhom jitfasslu sa mill-1977. Permezz ta' dawn il-liġijiet il-kaċċa twaqqfet u ġiet ipprojbata għal sentejn, għalkemm dawn il-liġijiet ma kienux immirati lejn dawk l-annimali li huma meqjusa li jagħmlu l-ħsara. Permezz ta' dawn ir-regolamenti ġew imdahhla mizuri ta' supervizzjoni. Dawn jitrattaw ukoll l-organizzazzjoni ta' għaqdiet tal-kaċċa u l-ħrug tal-permessi.

L-ghan ta' dawn il-liġijiet kien li titwaqqaf il-kaċċa illegali fit-Turkija. Il-Bord tal-Foresti kien responsabbli li jara li dawn ir-regolamenti jiġu inforzati.

Naturopa Mejju 91

... U Ċipru

Il-President ta' Ċipru, George Vassiliou, ikkonferna l-gheluq tal-kaċċa għat-tajr tal-passa fir-rebbiegħa kollha tas-sena 1992.

Panda Jannar 1992

L-Avultuni...

Fl-Italja kontinentali

Il-Kumitat Taljan għall-Harsien tat-Tajr tal-Priza (iċ-C.I.P.R.*) talab lir-reġjun tal-Calabria biex iwaqqaf hames riservi naturali fil-provincji ta' Cosenza u ta' Catanzaro, biex jiġu mharsa l-ahħar pari ta' l-Avultun Abjad li għadhom ibejtu f'dawn l-inhawi. L-Avultun Abjad huwa l-iktar speċi li qieghda fil-periklu li tinqered mill-Italja kontinentali, fejn għad baqa' biss xi erba' jew hames pari. Biex jiġi mhares dan it-tajr mhemmx dubju li hemm bżonn ta' riservi naturali. Il-htieġa ta' dawn tinhass mill-fatt li żewġ avultuni xjuħ ġew maqtula fl-1989, u xih iehor u ferh għadu kif tajjar fl-1990.

Ta' min ifakkar fil-proġett inniedi mill-WWF** biex dan l-Avultun jiġi mrobbi fil-magħluq. Dan iservi biex 'il quddiem jistgħu jkunu ripopolati l-postijiet minn fejn gheb u b'hekk bil-harsien ta' l-ambjent din it-tajra interessanti tibqa' tgħix fl-Italja.

* Comitato Italiano per la Protezione degli Uccelli Rapaci

** World Wide Fund for Nature

Panda Lulju 1991

F'Sardenja

Fil-majjistral ta' Sardenja għadha tgħix l-ahħar kolonja b'saħħitha ta' l-Avultun Prim, li b'fetha tal-ġwienah ta' tliet metri, jimla is-sema ta' Sardenja.

Sena biss ilu, il-LIPU*, meġhuna bi flus mill-istess reġjun, kienet temmet b'suċċess il-proġett biex iżżid in-numru ta' din il-kolonja b'Avultuni Prim miġjuba mill-Park Nazzjonali ta' Monfrague fi Spanja. Bejn Bosa u Alghero għad baqa' forsi l-akbar kosta tal-blat mhux mittiefsa ta' Sardinja u ta' l-Italja.

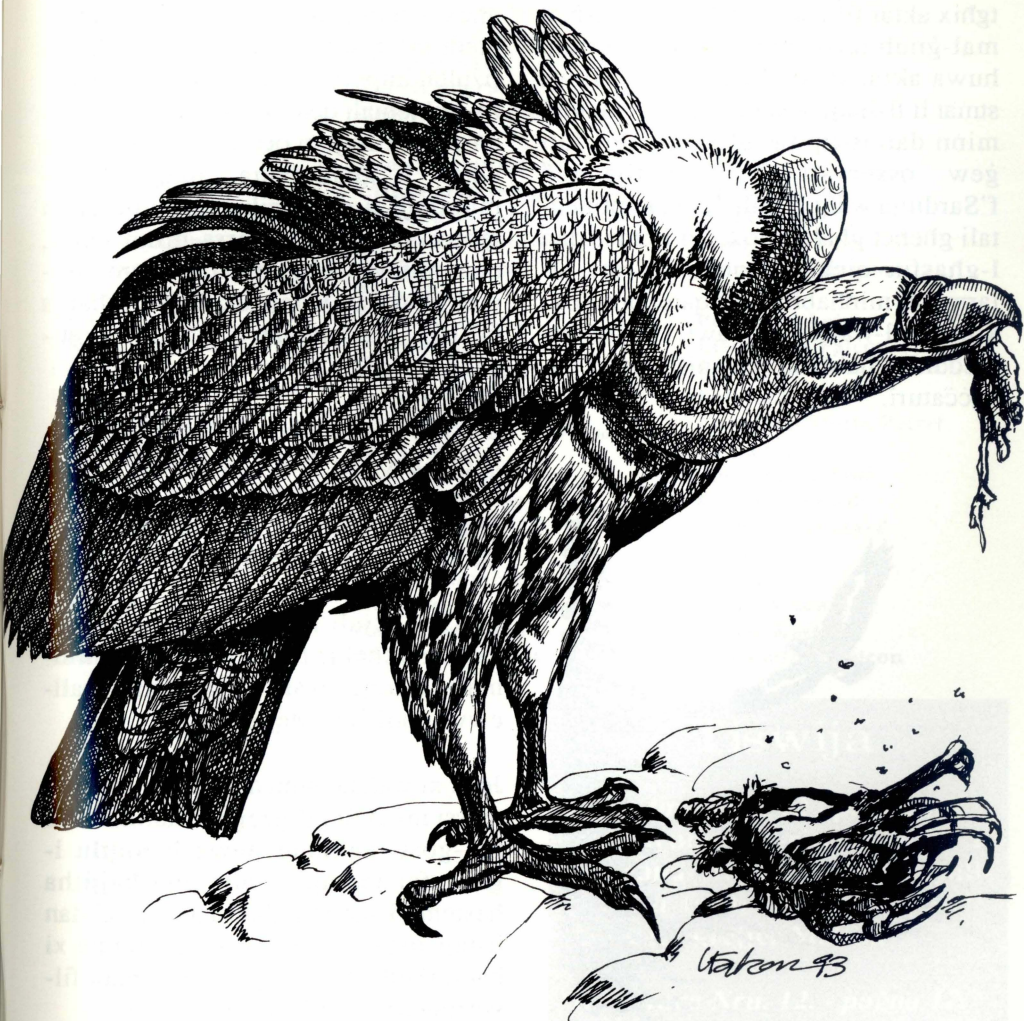
* Lega Italiana Protezione Uccelli

Ali notizie Lulju 1992

Malta

Avultun Prim ġie maqtul minn kaċċaturi fuq dingi qrib il-gżira ta' Filfla, ir-riserva naturali waħdanija ta' Malta. It-tajra li kellha fetha tal-ġwienah ta' tliet metri u, bħat-tajr tal-priza kollu, tappartjeni għal speċi protetta (anke jekk xi Maltin ma tantx ihabblu rashom b'daqshekk) kienet ġejja probabbilment minn Sardinja, fejn l-ahħar kolonja ta' din it-tajra hija protetta għall-ahħar, jew mill-Affrika ta' Fuq. L-ahħar darba li l-Avultun Prim deher f'Malta kien fl-1847, u anke din id-darba dan l-għasfur kien ġie maqtul ukoll. ▶

Panda Marzu 1992

L-Ajkla ta' Bonelli

Ajkla ohra li hija anqas maghrufa iżda hafna aktar mhedda hija l-Ajkla ta' Bonelli. Billi din ma tghixx fuq il-muntanji gholjin fejn kienet tkun tista' tghix aktar fil-kwiet, iżda tghix fil-blat mal-ġnub tal-widien tal-Mediterran, huwa aktar faċli li tintlaħaq. Huwa smat li fl-Italja għad baqa' biss mal-15 minn dan it-tip ta' għasfur. Fil-fatt ġew osservati 10 fi Sqallija u 5 f'Sardinja waqt li mill-Italja kontinentali ghebet għal kollox. Fi Franza dan l-għasfur qieghed jonqos b'rata al-larmanti minhabba li jinqatel bix-xokkijiet mill-wajers tad-dawl. Fl-Italja t-treddida għalihom hija mis-snieter tal-kaċċaturi.

Ali Notizie Lulju 1992

Ajkla Rjali

L-Ajkla Rjali

F'laqgħa li saret fit-30 ta' Mejju 1992 f'S. Vito/ Borca di Cadore fl-Italja, ġie maghruf li n-numru ta' Ajkli Rjali żdied xi f'it fuq in-numru li kien hemm għaxar snin qabel meta kien sar ċensiment ta' dawn l-għasfar. Dan huwa riżultat importanti għax juri li l-kuxjenza ambjentali qed tikber waqt li l-kaċċa u l-persekuzzjoni qed jonqsu. Dan juri wkoll li għad baqa' ambjenti fil-muntanji li ekoloġikament għadhom mhux mittiefsa. Barra minn hekk, mammiferu (il-marmot) li jipprovdli l-ikel għal dan it-tajr ukoll ġie mħares bil-liġi. Din żammet b'saħħitha l-katina ta' l-ikel.

L-Ajkli Rjali jgħixu fl-Appennini u fl-Alpi f'għoli ta' bejn 200 u 2000 metru. Dan it-tajr biex jgħix jaqbad mammi-feri, bhall-marmot, għalkemm jaqbad ukoll rettili u għasfar ohra.

L-Ajkla Rjali tbid bajda wahda jew tnejn, rari hafna lieta, li msahhna mill-mara, ifaqqsu wara 45 ġurnata, għall-ewwel nofs ta' Mejju.

Jekk xi wahda minn dan it-tajr tażżarda tpassi minn fuq il-gzejjer Maltin, dawk li l-gost tagħhom huwa li joqtlu l-għasfar malajr itemmulha hajjitha hesrem. L-isforzi għall-harsien ta' dan it-tajr jispiċċaw fix-xejn .....imma xi hadd ikollu Ajkla Rjali bbalzmata fil-vevtrina tiegħu fil-gzejjer Maltin.

Ali Notizie Lulju 1992

LISTA TA' SPEĊI LI JISSEMMEW F'DIN IL-HARĠA

MALTI

Ajkla Bajda
 Ajkla Rjali
 Ajkla ta' Bonelli
 Ajkli
 Arpa
 Astun Ahmar
 Astun Iswed
 Avultun Abjad
 Avultun Prim
 Avultuni
 Baghdad Abjad
 Baghdad Abjad Prim
 Baghdad Ahmar
 Baghdad Griż
 Barbaġann
 Bies
 Bies tar-Reġina
 Ċawla
 Isqra
 Kanġu ta' Filfla
 Kokka tas-Siġar
 Kokka tax-Xaghri
 Kuċċarda
 Kuċċarda Prima
 Seġer tal-Hannieqa
 Spanjulett
 Sparvier
 Spanjulett Sekond
 Żumbrell

XJENTIFIKU

Circaetus gallicus
Aquila chrysaetos
Hieraetus fasciatus
 Aves: Accipitridae
Pandion haliaetus
Milvus milvus
Milvus migrans
Neophron percnopterus
Gyps fulvus
 Aves: Accipitridae
Circus macrourus
Circus cyaneus
Circus aeruginosus
Circus pygargus
Tyto alba
Falco peregrinus
Falco eleonorae
Corvus monedula
 Aves: Falconidae
Hydrobates pelagicus
Otus scops
Asio flammeus
Pernis apivorus
Buteo buteo
Falco subbuteo
Falco tinnunculus
Accipiter nisus
Falco naumanni
Falco vespertinus

INGLIŻ

Short-toed Eagle
 Golden Eagle
 Bonelli's Eagle
 Eagles
 Osprey
 Red Kite
 Black Kite
 Egyptian Vulture
 Griffon Vulture
 Vultures
 Pallid Harrier
 Hen Harrier
 Marsh Harrier
 Montagu's Harrier
 Barn Owl
 Peregrine Falcon
 Eleonora's Falcon
 Jackdaw
 Falcons
 European Storm Petrel
 Scops Owl
 Short-eared Owl
 Honey Buzzard
 Common Buzzard
 Hobby
 Kestrel
 Sparrowhawk
 Lesser Kestrel
 Red-footed Falcon

Tiswija

In-Natura Nru. 12 - paġna 13.
 Il-Fekruna fir-ritratt hija l-Fekruna Hadra - wahda mill-fkieren tal-baħar li jidhru fl-ibhra tal-gżejjer Maltin.

In-Natura Nru. 12. - paġna 17.
 In-numru ta' Qerd in-Naħal li jinstabu madwar id-dinja huwa erbgha u ghoxrin u mhux erbgha.